

Tillgång till kultur och vetenskap i Svenskfinland

Föregående vecka var minst sagt intensiv. Undervisnings- och kulturministeriet presenterade tisdagen den 12 oktober förslag på nedskärningar som en följd av de minskade intäkterna från tipsbolaget Veikkaus. I förslaget ingick att stödet till kulturtidskrifter skulle sänkas och att bibliotekens prenumerationsstöd för kulturtidskrifter med liten upplaga helt skulle slopas. I denna kategori räknas så gott som alla finlandssvenska kulturtidskrifter, och om planerna hade gått igenom skulle konsekvenserna ha varit ödesdigra. Biblioteken utgör en betydande del av kulturtidskrifternas prenumeranter och utan dessa kan den ofta redan ansträngda ekonomin stjälpas helt. Dessutom är det bibliotekens uppgift att vara en bildningsförmedlare och inte enbart hantlangare för litterära storsäljare. Sent fredag kväll meddelade dock regeringen att kultursektorn kompenseras i sin helhet och att inga nedskärningar förvekligas. Som redaktör kan jag nu dra en lättnadens suck, men det visar hur skör förmedlingen av kultur och vetenskap på svenska i Finland ofta är.

I det här numrets inledande essä presenterar Andreas Fagerholm hur demokratin har påverkats av covid-19, eller närmare bestämt de åtgärder världens länder har implementerat för att förhindra spridningen av coronaviruset. Utgående från data insamlad genom projektet Pandemic Backsliding, vid institutet Varieties of Democracy, Göteborgs universitet, illustrerar Fagerholm de åtgärder som på olika sätt kan anses förhindra demokratins realisering

samt människors medborgerliga och mänskliga rättigheter. Där demokratin redan har stått på svag grund har coronarelaterade restriktioner försvagat demokratin ytterligare.

I Kerstin Rombergs essä får läsaren stifta bekantskap med Bo Carpelans dystopiska roman *Rösterna i den sena timmen* (1971) som berättar om en familj strax före världens undergång. Boken hör till Carpelans mindre kända verk, men Romberg visar på dess uppenbara aktualitet 50 år efter utgivningen. Då liksom nu hotades världen av miljökatastrofer och politisk tudelning, vilket skapade känslor av hopplöshet och vanmakt. Romberg diskuterar även hur boken platsar i Carpelans övriga författarskap samt i den dystopiska genren.

Patrick Sibelius fortsätter på temat politisk och ideologisk tudelning och polemiserar kring amerikanska progressiva och konservativa tänkares skillnader och likheter. Sibelius argumenterar nämligen för att dessa läger, trots att de famhåller dimateralt olika synsätt på samhället och människans roll i det, utgår från en gemensam världsbild och livsåskådning. En potentiell väg ut ur denna polarisering är att etablerade värderingar och världsbilder, de som brukar kallas ”västerländska”, kritiskt rannsakas och vid behov förkastas för att nya idéer ska kunna träda fram.

I Lennart J. Lundqvists recensionsessä över boken *Vi som inte var med i kriget* skriven av Bengt Lindroth, diskuterar Lundqvist betydelsen av Sveriges sonderweg jämfört med de övriga nordiska länderna. Orsaken finner Lindroth i sin bok i de olika upplevelsorna av andra världskriget, där Sverige till skillnad från Finland, Danmark och Norge inte upplevde kriget på nära håll. Detta har satt sina spår i fortsatt samhällsutveckling och även i den nordiska gemenskapen.

I numret ingår även Hanna Lahdenperäs *lectio praecursoria* över doktorsavhandlingen *”Det finns miljoner sätt att vara”*. Om *Monika Fagerholms Diva och den filosofiska läsningen* (Helsingfors universitet, 2021). Lahdenperä diskuterar teorins och filosofins roll i analysen av skönlitteratur och hur teori ofta reduceras till en krycka som de litteraturvetenskapliga analyserna vilar på. Utgående från Monika Fagerholms roman *Diva* ställer Lahdenperä frågor kring relationen mellan filosofi och skönlitteratur samt hur

en parallell läsning mellan det skönlitterära och det filosofiska skulle kunna se ut.

Redaktionen önskar alla läsare en god fortsättning på hösten!

Hanna Lindberg

Raseborg, 18.10.2021